

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนที่แท้จริง และเป็นการหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการสนองนโยบายปฎิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการอีกนัยหนึ่ง หลังจากได้วิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 วิธีดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.5 ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 2 ประการดังนี้

- 1) สภาพปัจจุบัน และปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
- 2) บทบาทหน้าที่ควรจะเป็นของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ตามทัศนะของนักวิชาการ

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2539 โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยผ่านความเห็นชอบตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียน และที่บ้านของกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยนัดหมายไว้ล่วงหน้าวันละ 2-3 คน ได้ข้อมูลครบ คิดเป็นร้อยละ 100

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำค่าที่ได้ไปแปลผลต่อไป ส่วนการวิเคราะห์ทัศนะของนักวิชาการนั้น ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์โดยรวมในรูปตาราง

5.3 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีผลสรุปได้ดังนี้

5.3.1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 32 คน อาจารย์ใหญ่ จำนวน 32 คน ครูใหญ่ จำนวน 9 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 73 คน

5.3.2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

(1) ตำแหน่งปัจจุบันจำแนกเป็น ครูใหญ่ร้อยละ 12.32 โดยมีอาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 43.84

(2) เพศ ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะเป็นเพศชายมีถึงร้อยละ 94.52 ส่วนเพศหญิงมีเพียงร้อยละ 5.48

(3) อายุ ผู้บริหารส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีถึงร้อยละ 54.79 รองลงมามีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีอยู่ร้อยละ 32.89 ส่วนอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีน้อยที่สุด คือร้อยละ 12.32

(4) อายุราชการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป มีถึงร้อยละ 54.79 รองลงมาจะอยู่ระหว่าง 16-20 ปี ร้อยละ 41.10 ส่วนอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี มีน้อยที่สุดร้อยละ 4.11

(5) การศึกษาสูงสุดของผู้บริหารนั้นจะเป็นระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 73.97 ส่วนปริญญาโทมีร้อยละ 26.03

(6) ระยะเวลาที่ผู้บริหารปฏิบัติงานที่ในโรงเรียนปัจจุบันส่วนใหญ่จะอยู่ในตำแหน่ง 1-3 ปี ถึงร้อยละ 35.62 และอยู่ในตำแหน่งเกิน 10 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 13.69

5.3.3 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านย่อยปรากฏผลดังนี้

1) ด้านการบริหารทั่วไป แยกเป็น

(1) การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียน มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทถึงร้อยละ 91.78 โดยเลือกในลักษณะกิจกรรมต่อไปนี้ ตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ชุมชนเป็นแหล่งข้อมูลให้กับโรงเรียนเป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน ชุมชนตระหนักในการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโรงเรียน การเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และเป็นผู้รับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษาตามลำดับ

(2) การจัดองค์กร มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดองค์กรในโรงเรียนถึงร้อยละ 69.86 โดยให้ชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องเฉพาะในด้านให้ข้อเสนอแนะบุคคลที่ควรตั้งเป็นกรรมการการศึกษา

(3) การบริหารงานบุคคล มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลอยู่ถึงร้อยละ 75.34 โดยให้ชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องในด้านช่วยรายงานความประพฤติของครูให้โรงเรียนทราบเป็นครั้งคราว และมีส่วนในการจัดหาทุนเพื่อมาใช้ในการพัฒนาครู

(4) การอำนวยการหรือการตัดสินใจสั่งการ มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอำนวยการ หรือตัดสินใจสั่งการเพียงร้อยละ 50.69 และไม่เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทร่วมร้อยละ 49.31 ส่วนด้านที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทมากที่สุดคือ การร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนให้เข้ากับสภาพชุมชน

(5) การประสานงานที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานของโรงเรียนถึงร้อยละ 95.89 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในด้านเป็นชมรมหรือกลุ่มที่คอยประสานงานกับโรงเรียนเกี่ยวกับงานประเพณี หรือกิจกรรม ชุมชนเป็นกรรมการร่วมคณะกรรมการประสานงานของโรงเรียนตามลำดับ

(6) การรายงานผลมีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรายงานผลของโรงเรียนอยู่ถึงร้อยละ 87.67 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในด้านช่วยรายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อชุมชนและต่อสาธารณชนเป็นศูนย์เผยแพร่ข่าวสารให้กับโรงเรียน และร่วมประชุมประจำปีของโรงเรียน

(7) การบริหารงบประมาณที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนถึงร้อยละ 97.26 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในด้านเป็นผู้บริจาคเงินหรือครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียน และจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนงบประมาณโรงเรียนตามลำดับ

2) ด้านวิชาการ ผู้บริหารทุกโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 100 เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในด้านเป็นวิทยากรท้องถิ่น รมรงค์เข้าเรียนต่อของนักเรียนในชุมชนช่วยรณรงค์ในการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อ จัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดโรงเรียน รมรงค์และความคุมความประพฤติของนักเรียนในชุมชนและร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่โรงเรียนจัดขึ้นตามลำดับ

3) ด้านอาคารสถานที่ แยกออกเป็น

(1) การจัดสร้างอาคารสถานที่ที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการสร้างอาคารสถานที่ของโรงเรียนถึงร้อยละ 86.31 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านจัดหาทุนและวัสดุสำหรับการก่อสร้างและช่วยเหลือดำเนินการก่อสร้างหรือจัดหาสถานที่ตามลำดับ

(2) การใช้อาคารสถานที่ที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนถึงร้อยละ 100 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านใช้ในการประชุมเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ชุมชน และใช้สถานที่ประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ

(3) การบำรุงอาคารสถานที่ที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนถึงร้อยละ 87.67 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน

ด้านร่วมรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมให้สะอาดสวยงามร่มรื่น ทั้งบริเวณอาคารสถานที่ และจัดหา
งบประมาณเป็นทุนปรับปรุงซ่อมแซม ตามลำดับ

(4) การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ที่มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อ
การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ของโรงเรียนอยู่ร้อยละ 61.64 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
เฉพาะในด้านร่วมรักษาความปลอดภัยให้ใช้การได้ตลอดเวลา

(5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ มีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามี
ส่วนร่วมต่อการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนอยู่ร้อยละ 65.75 โดยให้ชุมชน
เข้ามามีส่วนร่วมเฉพาะในด้านแสดงความคิดเห็นในการใช้อาคารสถานที่

4) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน แยกออกเป็น

(1) การรับนักเรียนมีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการรับนักเรียน
เข้าเรียนต่อในโรงเรียนถึงร้อยละ 97.26 โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านส่งเสริมให้
บุตรหลานเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน รมรณรงค์การเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา และให้ข้อเสนอแนะ
ต่อทางโรงเรียนเกี่ยวกับการรับนักเรียนตามลำดับ

(2) การจัดการและให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียน มีผู้เห็นด้วยร้อยละ
95.89 เห็นควรที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียน
โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านให้ทุนการศึกษา ช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี ดนตรี
กีฬา ร่วมแนะแนวการศึกษาต่อ และแนะแนวอาชีพ และช่วยเหลือเกี่ยวกับน้ำดื่มของนักเรียน

(3) การรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียน มีผู้เห็นด้วยครบ
ร้อยละ 100 เช่นเดียวกันที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาวินัย และควบคุมความ
ประพฤติของนักเรียนในด้านรายงานความประพฤตินักเรียนที่ประพฤติผิดวินัย เช่น สู้บบุหรี่
หนีโรงเรียน มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ช่วยสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนเอง และแก้ไข
ตามลำดับ

(4) การจัดกิจกรรมนักเรียนมีผู้เห็นด้วยที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมครบร้อยละ
100 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของนักเรียนในโรงเรียนในด้านร่วมจัดงานวันเด็ก วันขึ้นปีใหม่
กีฬา ดนตรี ประเพณีต่าง ๆ ร่วมกิจกรรมกีฬาประจำปี ร่วมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี
ยุวกาชาด รมรณรงค์กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย และร่วมจัดงานนิทรรศการวิชาการตามลำดับ

5.3.4 ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ไม่เต็มที่ หรือไม่บรรลุเป้าหมาย ผู้วิจัยได้เรียงลำดับสภาพปัญหาจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ยากจน ชุมชนเข้าใจว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนเท่านั้น โรงเรียนไม่เปิดโอกาสหรือประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบว่าควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร ชุมชนไม่เคยได้ร่วมวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนและชุมชนมอบความไว้วางใจให้กับโรงเรียนแล้ว ตามลำดับ

5.3.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น สรุปความคิดเห็นออกมาว่าชุมชนควรมีบทบาทหรือส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้นมีได้หลายประการอาทิเช่น

- 1) มีคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียน
- 2) มีสมาคมครูและผู้ปกครอง
- 3) มีการร่วมมือ และวางแผนพัฒนาโรงเรียนร่วมกันอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

- 4) มีการพบปะ เยี่ยมเยือนชุมชนอยู่เสมอ
- 5) กำหนดหน้าที่ บทบาท ทิศทางของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนให้เด่นชัด
- 6) ช่วยดูแลนักเรียนในด้านความประพฤติ จริยธรรม และสิ่งเสพติด
- 7) ช่วยเป็นวิทยากรท้องถิ่นสอนนักเรียนในเวลาเรียน
- 8) โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ข่าวสารให้ชุมชนทุก ๆ ด้าน
- 9) ให้ชุมชนศรัทธา และสำนึกว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน
- 10) ชุมชนมีส่วนในการสมัครรับเรื่องการศึกษาต่อในโรงเรียน
- 11) ชุมชนหาทุน งบประมาณมาสนับสนุนในการพัฒนาโรงเรียน
- 12) มีการยกย่องชมเชยผู้นำชุมชนที่ทำคุณประโยชน์ให้โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 13) โรงเรียนกับชุมชนต้องเดินไปในทิศทางเดียวกัน

จากข้อสรุปชี้ให้เห็นว่า หากสามารถปฏิบัติได้ตามข้อเสนอดังกล่าว โรงเรียนกับชุมชนจะไม่แปลกแยกจากกัน แต่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันทำให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.3.6 แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาตามทัศนะของนักวิชาการบางท่านเห็นว่า การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครูและโรงเรียนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของทุกส่วนในสังคม ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ของทุกคน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน วัด โรงเรียน กองทัพ กระบวนการเศรษฐกิจ สื่อมวลชนเรียกว่าการศึกษาเป็นวิถีชีวิต เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของกิจกรรมทุกชนิดของมนุษย์ตามทัศนะดังกล่าว นักวิชาการท่านอื่นก็มีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงได้เสนอข้อวิเคราะห์โดยรวมในรูปแบบตารางเพื่อความชัดเจนดังนี้

ผลการวิจัย	ทัศนะนักวิชาการ	ผู้วิจัยวิเคราะห์
1) โรงเรียนยอมรับให้ชุมชนเข้ามาช่วยเหลือดูแลสนับสนุนงานการศึกษาแต่ยังไม่ยอมรับให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการหรือประเมินผลการปฏิบัติงานมากนัก	1) การบริหารการจัดการ ควรมอบหมายภาระกิจการเรียนการสอน การบริหาร การจัดการศึกษาคืนให้ผู้ใกล้ชิดผู้เรียน คือผู้ปกครองและชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการโรงเรียน คือ การตรวจสอบความรับผิดชอบของชุมชนนั้น ๆ ว่า จัดการศึกษาได้ผลดีเพียงใด ซึ่งเรียกว่า Accountability	1) โรงเรียนและชุมชนเป็นหน่วยงานจัดการทั้งในเรื่องการตัดสินใจ การกำหนดทิศทาง การวางแผนหลักสูตร การบริหารงานการเงิน บริหารคนสำหรับโรงเรียนอยู่ในขอบเขตการดูแลของกลุ่มทั้งนี้ โดยเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างใกล้ชิดทั้งในการกำหนดทิศทาง การติดตาม กำกับดูแล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ผลการวิจัย	ทัศนะนักวิชาการ	ผู้วิจัยวิเคราะห์
2) โรงเรียนยอมรับให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านวิชาการอย่างเต็มที่	2) ชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ชุมชนเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาได้ทุกชนิด ชุมชนจะเข้มแข็งได้ก็ต่อเมื่อมีการเรียนรู้รัฐบาลให้หน่วยงานของรัฐมีแรงจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	2) การศึกษาไม่ใช่เรื่องของครูและโรงเรียนเท่านั้น ทุกสิ่งทุกอย่างในสังคมควรเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ของทุกคนไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน วัด สื่อมวลชน เรียกว่า การศึกษาเป็นวิถีชีวิต เป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของกิจกรรม
3) โรงเรียนยอมรับให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านอาคารสถานที่	3) กระจายอำนาจการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพไปสู่สถานศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ	3) มีการลดภาษีให้ธุรกิจที่เข้ามามีบทบาทส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เช่น อุปกรณ์ Computer เครื่อง Soundlab โทรทัศน์และอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม

ผลการวิจัย	ทัศนะนักวิชาการ	ผู้วิจัยวิเคราะห์
4) โรงเรียนยอมรับให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในด้าน บริหารกิจการนักเรียน อย่างเต็มที่	4) การบริหารการจัดการให้ปรับ สถานภาพคณะกรรมการที่ ปรึกษาสถานศึกษาให้เป็น คณะบุคคลที่มีการจัดตั้งและ กำหนดบทบาทภารกิจความ รับผิดชอบตามกฎหมาย คณะ กรรมการประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำ ของชุมชน สมาชิกในชุมชน ประธานกรรมการมาจากผู้ ปกครองและผู้นำชุมชน	4) ปฏิรูปหลักสูตรให้มีความ เข้าใจและส่งเสริมความ เข้มแข็งของชุมชน
	5) การบริหารหากมอบอำนาจ อย่างแท้จริงให้โรงเรียนเป็น หน่วยปฏิบัติประกันคุณภาพใน ความเอบอ้อมดูแลของชุมชนจะ เป็นทิศทางให้โรงเรียนรับผิดชอบ ยอมรับต่อชุมชนมากขึ้นเป็น กลวิธีที่จะช่วยให้ชุมชนมีส่วน ร่วม เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบจัดการ ศึกษามากขึ้น	5) ให้องค์กรของรัฐสนับสนุน การส่งเสริมการศึกษา ชุมชนที่เริ่มโดยชาวบ้าน
		6) ตั้งสถาบันผลิตสื่อเพื่อ การศึกษา

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์บทบาทของชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น มีข้อที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผลหลายประการดังนี้

1) ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีอายุราชการมากกว่า 21 ปีขึ้นไป และตำแหน่งในโรงเรียนนั้นเป็นอาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการ ทำให้เห็นว่ามิแต่ผู้บริหารที่มากด้วยประสบการณ์ในการทำงาน และจากวุฒิการศึกษา ก็ประกอบด้วยทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท ซึ่งจะเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงานยิ่งเช่นเดียวกัน ส่วนระยะเวลาที่ทำงานในโรงเรียนปัจจุบันนั้นอยู่ระหว่าง 1-3 ปี ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวของผู้บริหารเข้าหาชุมชนอีกมาก

สรุปแล้วในด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์จะเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์สูงในการบริหารงานโรงเรียน แต่ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งปัจจุบันระหว่าง 1-3 ปี เท่านั้น ซึ่งต้องอาศัยเวลาอีกระยะหนึ่ง เพื่อปรับตัวของผู้บริหารโรงเรียนให้เข้ากับชุมชนนั้น ๆ

2) ด้านสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งไว้ 4 ด้านย่อย จะมีข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้

(1) ด้านบริหารทั่วไป

ทางผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการให้ทางชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนในด้านเป็นกรรมการด้านต่าง ๆ ให้รับทราบเรื่องของโรงเรียนเท่านั้น ยังไม่ให้เกิดเข้าจัดทำแผน และนโยบายร่วมกัน ส่วนในการจัดองค์การต้องการให้เฉพาะให้ข้อเสนอแนะบุคคลที่ควรตั้งเป็นกรรมการศึกษาในด้านการบริหารงานบุคคลก็เห็นด้วย ในการดูแลความประพฤติของครูเป็นครั้งคราว และจัดหาทุนในการพัฒนาครูในด้านการประสานงาน ก็ยินยอมให้ชุมชนเข้ามาประสานโรงเรียนเกี่ยวกับงานกิจกรรมประเพณีในด้านการรายงานผลนั้น ยินยอมให้เข้าร่วมประชุมประจำปี รายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อสาธารณชน และเป็นศูนย์เผยแพร่ข่าวสารให้กับโรงเรียน และในส่วนบริหารงบประมาณจะเห็นได้ว่าให้ชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้บริจาคเงิน และครุภัณฑ์รวมทั้งหาแหล่งทุนสนับสนุน

จากข้อสรุป ทั้งหมดที่ทางผู้ให้สัมภาษณ์หรือทางโรงเรียนต้องการให้ทางชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ในด้านการบริหารทั่วไป โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการ

ผู้คอยช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารทั่วไปในโรงเรียนนั้นยังไม่มี และในการอำนวยการหรือตัดสินใจสั่งการ ผู้บริหารจำนวนครึ่งหนึ่ง ยังไม่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ ดังนั้น จากการวิเคราะห์ผลจึงพอจะสรุปได้ว่า ในด้านการบริหารทั่วไปโรงเรียนยังไม่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารอาจเป็น เนื่องจากว่า ข้อจำกัดในด้านระเบียบ กฎหมาย และการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ยังไม่เอื้ออำนวย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทองอยู่ แก้วไทรยะ และ สุวัฒน์ พุธเมธา ดังกล่าวไว้ข้างต้น

(2) ด้านวิชาการ

ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นด้วยที่จะให้ชุมชนมีบทบาทในด้านวิชาการอย่างเต็มที่ในลักษณะของการช่วยเหลือด้านจัดหาหนังสือ ร่วมกิจกรรมวิชาการเป็นวิทยากรท้องถิ่น ช่วยบรรจุองค์ความรู้ในการเรียนต่อและความรู้ความประพฤติของนักเรียน ส่วนในด้านการจัดหลักสูตรรายวิชาที่เรียน ที่สอนนั้นไม่ได้กล่าวไว้แสดงว่า ให้ชุมชนมีบทบาทเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิปปนนท์ เกตุทัต และ สุวัฒน์ พุธเมธา ดังกล่าวไว้ข้างต้น

(3) ด้านอาคารสถานที่

จากข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ หรือโรงเรียนต้องการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสร้างอาคารสถานที่ โดยอยู่ในรูปของการจัดหาทุน และวัสดุก่อสร้างช่วยเหลือในการก่อสร้างจัดสถานที่ ส่วนในด้านการใช้อาคารสถานที่ ก็ต้องการให้ใช้สถานที่ในการประชุม หรือประกอบพิธีกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ในด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ก็ให้อยู่ในรูปของการรักษาสิ่งแวดล้อมให้สะอาดสวยงามและหางบประมาณปรับปรุงซ่อมแซม ส่วนด้านการควบคุมดูแลและอาคารสถานที่ก็ให้ทางชุมชนช่วยในด้านร่วมรักษาความปลอดภัยให้การใช้การได้ตลอดเวลา และด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่นั้น ชุมชนมีส่วนเพียงแต่แสดงความคิดเห็นในการใช้อาคารสถานที่ จากข้อสัมภาษณ์ที่ได้พอสรุปได้ว่า ในด้านอาคารสถานที่นั้น โรงเรียนต้องการให้ทางชุมชนเข้ามาใช้ทั้งอาคาร และสถานที่รวมทั้งการบำรุงรักษา ส่วนการบริหารด้านการใช้อาคารสถานที่ การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสร้างนั้น ชุมชนไม่ควรมีบทบาทมากนัก จะเป็นลักษณะการจัดหาทุนสนับสนุน ซ่อมแซมปรับปรุงแก้ไขมากกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ ทองอยู่ แก้วไทรยะ และ เสน่ห์ จามริก ดังกล่าวไว้ข้างต้น

(4) ด้านการบริหารกิจการนักเรียน

จากข้อมูลให้สัมภาษณ์ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ผู้ให้สัมภาษณ์หรือทางโรงเรียน ต้องการให้ทางชุมชนเข้ามามีบทบาทในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการรับนักเรียนการจัดบริการและ ให้สวัสดิการต่าง ๆ แก่นักเรียน การรักษาวินัย และควบคุมความประพฤติของนักเรียน และการ จัดกิจกรรมนักเรียนโดยให้ชุมชนช่วยแรงศในการศึกษาต่อ ช่วยเหลือด้านแนะแนว ให้ทุนการศึกษา ช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรม ประเพณี ช่วยสอดส่องดูแลความประพฤตินักเรียนและร่วมในกิจกรรม ทุกอย่างของนักเรียนที่โรงเรียนจัดขึ้น จากข้อมูลที่ได้จะเห็นว่าโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีโอกาสในงานเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนได้อย่างเต็มที่อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดี ของโรงเรียนและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ สิบปนนท์ เกตุทัต ประกอบ คุปรัตน์ เสน่ห์ จามริก และ ส.ศิวรักษ์ ดังกล่าวข้างต้น

3) ด้านปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ซึ่งทำให้การจัดการ ศึกษาของโรงเรียนได้ไม่เต็มที่หรือไม่บรรลุเป้าหมาย

จากผลการวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าปัญหาใหญ่ก็คือ การที่ชุมชนมีสภาพเศรษฐกิจไม่ดี ซึ่งโรงเรียนต้องแก้ไขด้านนี้ ด้วยการระดมให้ทุนการศึกษาให้หลากหลายหรือการให้บริการแบบ ขยายโอกาสให้เรียนฟรีมีทุกอย่าง ส่วนในด้านที่ว่าชุมชนเข้าใจการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของ โรงเรียนนั้น ก็ต้องสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองได้ทราบว่า ชุมชนกับโรงเรียนต้องร่วมมือ กันในการจัดการศึกษาไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทั้ง 2 ประการนี้ ที่ควรได้รับการ แก้ไขในรูปของการปฏิบัติอย่างแท้จริง ทำให้ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนใกล้ชิดยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี เสน่ห์ จามริก ส.ศิวรักษ์ และ สิบปนนท์ เกตุทัต ดังกล่าวข้างต้น

4) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนที่พึงประสงค์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา

จากข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วนั้น ที่ผ่านมาโดยโรงเรียนและชุมชนจะต้องช่วยกันในด้าน ความคิด ระดมทุน งบประมาณ กำหนดทิศทาง นโยบายแผนงาน และทุกส่วนที่อยู่ในโรงเรียน ที่ชุมชนควรรับรู้ ควรให้ชุมชนทราบเป็นข้อมูลไว้ ที่สำคัญที่สุดจากข้อเสนอแนะก็คือ ถ้าโรงเรียน และชุมชนร่วมมือกันในทุกด้าน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แล้วโรงเรียนกับชุมชนจะร่วมกันพัฒนาให้ โรงเรียนมีประสิทธิภาพได้อย่างแน่นอน ตรงกับแนวคิดของ ทองอยู่ แก้วไทรยะ, ประเวศ วะสี

สุวัฒน์ พุทธิเมธา, ส.ศิริรักษ์, อารุง จันทวานิช, นิภาพ ธงไชย, สงบ ลักษณะ, เข็ม แก้วศ และ ประกอบ คุปรัตน์

5.5 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะแยกเป็น 3 ส่วนคือ

1) ข้อเสนอแนะระดับกรม

(1) เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในปัจจุบันยังต้องการเพียงเพื่อให้ชุมชนเข้ามาสนับสนุนเงินทุนให้ช่วยบริจาคอุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่น ๆ จึงทำให้ชุมชนไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นกรมฯ จึงควรให้งบประมาณสนับสนุนโรงเรียนเพิ่มมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ขาดแคลนมาก

(2) เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่นมีสภาพทางเศรษฐกิจไม่ดี มีฐานะยากจน จึงไม่สามารถให้การสนับสนุนโรงเรียนได้เต็มที่ กรมฯควรจัดให้โรงเรียนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสอย่างสมบูรณ์

(3) ตามที่ผู้บริหารเห็นว่า ชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมเต็มทีนั้น ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ดังนั้นกรมฯ ควรมีนโยบายกำหนดแนวปฏิบัติให้โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น นอกจากนั้นควรคำนึงการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2) ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

(1) จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านการบริหารทั่วไป โดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการ ผู้คอยช่วยเหลือและผู้สนับสนุนโรงเรียน แต่ยังไม่ยอมรับให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการ หรือประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรนำผลการวิจัยที่ได้นี้ไปเป็นข้อมูลในการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารการศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

(2) จากผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนยอมรับให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริหารกิจการนักเรียนอย่างเต็มที นั้น ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการปฏิรูปการศึกษา ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถาน

ศึกษา การปฏิรูปครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน
ในแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

(3) จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้าน
วิชาการเกี่ยวกับการจัดหาวิทยากร ซึ่งในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดหลักสูตรท้องถิ่น
การเชิญบุคลากรที่เกษียณอายุราชการแล้วมาช่วยสอนในโรงเรียน เป็นการสนองนโยบายการปฏิรูป
ข้อที่ 5 และจึงเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

(4) จากผลการวิจัย พบว่า มีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
ชุมชนที่มีสาเหตุมาจากสภาพทางเศรษฐกิจไม่ดีมีฐานะยากจน โรงเรียนสามารถที่จะเข้าไปช่วย
เหลือชุมชนได้ เพื่อให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น โดยการเชิญชวนผู้ประกอบการในชุมชนเข้ามาร่วม
ฝึกอาชีพจากทางโรงเรียน โดยการตั้งเป็นสหกรณ์หรือชมรมผู้ประกอบการ จัดตั้งกองทุนส่งเสริม
การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และหาตลาดให้ด้วยเช่น การเพาะเห็ด
หรือการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

3) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งต่อไปนี้ ผู้วิจัยเห็นควรว่า

(1) การทำการวิจัยในระดับภาคหรือเป็นการวิจัยเปรียบเทียบระดับจังหวัดว่า
จะได้ผลเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

(2) ควรทำการวิจัยระหว่างโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก
กับโรงเรียนขนาดใหญ่

(3) ในการวิจัยควรมีการใช้แบบสอบถามประกอบแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลมี
ความลึกยิ่งขึ้น และจะได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ระดับสูงขึ้น

(4) ควรมีการศึกษาในการนี้ตรงข้ามกันคือ ศึกษามุมมองของชุมชนต่อโรงเรียน
ว่าจะมีความแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

(5) ควรทำการศึกษาบทบาทของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนในด้านอื่นบ้าง นอกเหนือ
จากด้านการจัดการศึกษา